

2. **Hadîs-i Şerif:** Hz. Muhammed'in sözleri de, dönemin önemli nesir ürünüdür.

Kur'ân'dan sonra İslam dinin ikinci temel kaynağı olarak kendisine başvuru olan önemli bir kaynaktır. Buhârî (256/869) ve Müslim (261/874)'in derlemeleri en güvenilir hadis derlemeleri olarak kabul edilir ve bunlara bu yüzden Sahîh-i Buhârî ve Sahîh-i Müslim, her ikisi kastedilerek *Sahîhân* denir. Bunlar dışında Ebû Davud (275/888), et-Tirmizî (279-892), İbn Mâce (283-896) ve en-Nisâ'î (303-915)'nin derlemeleri de sağlam hadis kaynakları olarak kabul görmüştür. Her biri *sunen* olarak adlandırılan bu dört derleme ile *sahîhân*, hep birlikte *Kutub-u Sitte* (altı kitap) olarak anılır.

A. J. Wensinck ve J. P. Mensing tarafından yayımlanan *Concordance et indices de la Tradition Musulmane (Al- Mu'djam al-mufahras li-alfâz al-hadîth al-nabawî)*, araştırmacıların başvurdukları önemli bir hadis fihristidir.

المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده

(Müslüman kişi, elinden ve dilinden Müslümanların emin oldukları (zarar görmedikleri) kişidir.) (Müslüman ne sözle ne de fiille bir Müslümana zarar vermeyen kişidir).

لا تباغضوا ولا تحاسدوا ولا تدابروا وكونوا عباد الله إخوانا ولا يحل لمسلم أن يهجر أخاه فوق ثلاثة أيام .

Birbirinize buğuz etmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize arka çevirmeyin; ey Allah'ın kulları, kardeş olun. Bir müslümana, üç günden fazla (din) kardeşi ile dargın durması helal olmaz. Buhârî, Edeb, 57, 58.

ليس منا من نام شعبان وجاره جوعان

Komşusu açken tok yatan bizden değildir.

3. Hitabet

Bu dönemde, gerek yeni dinin başkalarına anlatılması ve gerekse heyetler arası görüşmelere fazlaca gereksinim duyulması sonucu hitabet önem kazanmaya başlamıştır. Cuma günleri camide okunan hutbeler de hatiplik sanatının gelişmesine katkıda bulunmuştur. Emeviler döneminde, özellikle Irak'ta (ki burası yönetim aleyhtarlarının yoğun olarak bulunduğu bölgeydi) tehdit ve korkutma içerikli hutbeler, icaz ve belagat esaslarına bağlı kalınarak gelişme göstermiştir. Sadru'l-İslam ve Emeviler döneminin en önemli hatipleri arasında Ali b. Ebî Tâlib, Ziyâd b. Ebîh ve Haccâc b. Yûsuf ve Abdu'l-Hamîd b. Yahyâ el-Kâtib'i saymak mümkündür. Sadru'l-İslam döneminde ortaya çıkıp Emeviler döneminde altın çağını yaşayan tevkiat; dini ve siyasi risaleler de bu dönemin nesir ürünleri arasında sayılabilir. Risale (edebi mektuplar) yazmak usulünün kurucusu Abdu'l-Hamîd b. Yahya el-Kâtib'tir. Yazıda "Emma ba'd" ifadesini ilk kullanan o olmuştur. Risaleleri ilk kez uzatan da odur. Bu tür Abbasiler ortaya çıkan edebi nesrin öncüsü olmuştur.